

BME Építészmérnöki Kar		Építészettörténeti és Műemléki Tanszék	
A tárgy neve:	Építészettörténet 3. - Középkor	Tárgykód:	
A tárgy angol neve:	History of Architecture 3. – Medieval Age	BMEEPETA301	
		2022/2023/1	
Ellenőrzési forma:	Vizsga jegy	Kreditpont:	3
		Mintatanterv szerinti helyzet:	3. félév
Előadó:	Daragó László DLA		Tantárgyfelelős:
			Daragó László DLA

TANTÁRGYI KÖVETELMÉNYEK

Tárgy felvételének feltételei:	<ul style="list-style-type: none"> – A tárgy felvétele a NEPTUN rendszerben. – Az Építészettörténet 2: „Ókori építészettörténet” c. tárgy (BMEEPETA201) sikeres teljesítése 				
Foglalkozások jellege:	Előadások és önálló gyakorlatok – jelenléti oktatásban.				
Részvételi előírások:	A jelenlét a mind az előadások, mind a gyakorlatok 70%-án kötelező (TVSZ 105.§ (1)-(5) alapján). Amennyiben a félév folyamán online oktatásra váltunk, akkor mind az előadásokat, mind a gyakorlatokat az Office 365 TEAMS-csoportok konferencia felületén tartjuk.				
Félévközi ellenőrzések:	<p>A félév során 12 db boltozat ábrázolása a gyakorlatokon bemutatott ábrázolással. A feladatokat a gyakorlatokat követő órára kell elkészíteni. A pótlási héten pótlására külön-eljárási díj ellenében van lehetőség.</p> <p>„Boltozati kompendiumok” rajzbeadás: 2022/12/05. (hétfő) 12⁰⁰ (Moodle-ban is)</p> <p>Pótlás: 2022/12/16. (péntek) 12⁰⁰ (Moodle-ban is)</p>				
Határidős feladatok:	<p>A félév során egy féléves gyakorlati tervfeladat készítenő el: egy db kiválasztott középkori épület rajzos bemutatása; határidő a feldolgozási hét első napja. A gyakorlati teljesítés része az előadás-jegyzetek elkészítése; határidő: az egyes gyakorlati órák, valamint a feldolgozási hét első napja.</p> <p>Féléves rajzfeladat.: 2022/12/05. (hétfő) 12⁰⁰ (Moodle-ban is)</p> <p>Pótlás: 2022/12/16. (péntek) 12⁰⁰ (Moodle-ban is)</p>				
Aláírás feltételei:	<ul style="list-style-type: none"> – Személyes jelenlét a tanórákon az előírt mértékben (70%). – A gyakorlati rajzfeladatok (boltozati kompendiumok) beadása és elfogadása. – A gyakorlati rajzfeladat (féléves rajz) beadása és elfogadása. <p>A 2017 óta szerzett, (öt évnél nem régebbi) aláírást és félévközi teljesítést elfogadjuk. E hallgatóknak elegendő a vizsgán részt venniük, de a tárgyfelelősnél félév elején jelezzék korábbi teljesítésük akkreditálásának igényét. Ha egy tanuló kör gyakorlatain mégis meg szeretnének jelenni, jelentkezniük kell a tankörvezetőknel.</p>				
Vizsgára bocsátás feltételei:	<ul style="list-style-type: none"> – Érvényes jelentkezés a NEPTUN rendszerben az adott vizsgaidőpontra, és személyes vagy online megjelenés az MS Office 365 TEAMS-konferencián a vizsga-napján. – A félévi aláírás megszerzése vizsganapra 				
Vizsga jellege:	A vizsga vagy személyes részvétellel, vagy online kerül lebonyolításra a TEAMS rendszeren keresztül, és csak szóbeli vizsgából áll. A hallgatók a félévközi teljesítés (féléves rajz: 20%, a Compendiumok: 15%), valamint a vizsgateljesítmény: 65% (szóbeli) alapján <i>kombinált</i> osztályzatot kapnak. A vizsgán semmilyen írott vagy nyomtatott jegyzet, segédlet nem használható. A vizsgáról való igazolatlan távollmaradás esetén a következő vizsgára külön-eljárási díj fizetendő. Az online térben akadályoztatás esetén az egyetemen általános eljárási rend érvényes.				
Vizsga ismételése:	Vizsga javítása/pótlása (sikertelenség esetén) alanyi jogon egy alkalommal megtehető, a vizsgára bocsátás feltételeinek betartásával. Az ismételt pótlás csak külön-eljárási díj ellenében tehető, abban a vizsgaidőszakban- a hallgató (TVSZ 123§).				
Félév végi osztályzat:	<p>Félévvégi jegy két részből számolt, súlyozott átlag formájában a kerekítés szabályaival:</p> <table> <tr> <td>Félévközi teljesítés</td> <td>35%</td> </tr> <tr> <td>Vizsga teljesítés</td> <td>65%</td> </tr> </table>	Félévközi teljesítés	35%	Vizsga teljesítés	65%
Félévközi teljesítés	35%				
Vizsga teljesítés	65%				

TEMATIKA – ÜTEMTERV

Okt. hét	ELŐADÁS	GYAKORLAT
1.	<p>Szeptember 08. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • a félév feladatainak ismertetése. • Az emlékezet – a múlt percepciója • A Középkor fogalma • Ókeresztény építészet: <ul style="list-style-type: none"> - a kettős kultúra és az ókeresztény szükségleti építészet 	
2.	<p>Szeptember 15. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ókeresztény építészet Róma városában • Ókeresztény építészet a keleti provinciákon: <ul style="list-style-type: none"> - Egyiptomban, - Szent Földön - Szíriában. • Kora-Bizánci építészet 	<p>Szeptember 13. (kedd) (A1-A4): Szeptember 16. (péntek) (B1-B4):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A félév feladatainak ismertetése (A gyakorlatvezetők által meghatározott feladatok letölthetőek az internetről: • Féléves tervfeladat kiadása • <u>Konzultáció I.:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Donga, - Hevederes donga (félköríves) - Hevederes donga (csúcsíves), - Római keresztboltozat.
3.	<p>Szeptember 22. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közép-Bizánci építészet • Bizánci hatású építészet a birodalom hatósugarában <ul style="list-style-type: none"> - Kaukázus-vidék - Balkán-félsziget • A perzsa szasszanida építészet • Ravenna kora-keresztény építészetének korszakai: <ul style="list-style-type: none"> - Késő-Római Császárság építésze - Keleti-Gót Királyság építésze - A Bizánci Exarchátus építésze 	
4.	<p>Szeptember 29. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • A pre-romanika emlékei: <ul style="list-style-type: none"> - szörvényemlékek Nyugat-Európában a Népvándorlás Korában. - Karoling reneszánsz császári építésze - Karoling reneszánsz szerzetesi építésze • a Német-Római császári építészet dinasztikus periódusai: <ul style="list-style-type: none"> - Szász dinasztia, - Száli-Frank dinasztia, - Hohenstauf dinasztia. 	<p>Szeptember 27. (kedd) (A1-A4): Szeptember 30. (péntek) (B1-B4):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Konzultáció II.:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Nyolcszögre szerkesztett kolostor-boltozat - Csegelyes kupola, - Román keresztboltozat - Féléves rajz konzultációja.
5.	<p>Október 06. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • a romanika <i>progresszív</i> interregionális áramlatai I.: <ul style="list-style-type: none"> - lombard romanika. • a romanika <i>retrospektív</i> interregionális áramlatai: <ul style="list-style-type: none"> - antikizáló romanika, - bizantizáló romanika. 	
6.	<p>Október 13. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • a romanika <i>progresszív</i> interregionális áramlatai II.: <ul style="list-style-type: none"> - bencés romanika, - ciszterci romanika, - normann (imperiális) romanika. 	<p>Október 11. (kedd) (A1-A4); Október 14. (péntek) (B1-B4): A romanika térlefedő szerkezetei és térszervezetei</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Konzultáció III.:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Hatsüveges boltozat. - Csúcsíves keresztboltozat (egyenes záródással), - Csúcsíves keresztboltozat (emelt záródással), - Féléves rajz konzultációja.
7.	<p>Október 22.: Elmarad - Vázlattervi hét</p>	
8.	<p>Október 27. (csütörtök):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Francia gótika születése, virágzása és elhamvadása: <ul style="list-style-type: none"> - a gótika születése Il de France és Champagne tartományokban – korai katedrálisok. - Plantagenet-gótika - Rayonnant-gótika - az érett francia katedrálisok, és közvetlen hatásuk. - Flamboyant-gótika – a francia gótika elvirágzása. 	<p>Október 25. (kedd) (A1-A4): Október 28. (péntek) (B1-B4):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Konzultáció IV.:</u> <ul style="list-style-type: none"> - Csillagboltozat alaprajza és kétirányú metszete, esetleg térbeli rajza, - Egyszerű hálóboltozat, - Parler-boltozat, - Féléves rajz konzultációja

9.	November 03. (csütörtök): • interregionális áramlatok a gótikában: - a ciszterci gótika - a városi szerzetesrendek építészete.	
10.	• November 10. (csütörtök): • az európai gótika nemzeti arculatai: - angol gótika	November 08. (kedd) (A1-A4); November 11. (péntek) (B1-B4): • Féléves rajz konzultációja
11.	November 17. Elmarad – TDK-konferenciák	
12.	November 24. (csütörtök): • az európai gótika nemzeti arculatai: - német gótika - Latin-gótika (Itália és Hispánia gótikus építészete)	November 22. (kedd) (A1-A4); November 25. (péntek) (B1-B4) Elmarad – Nyílt nap; • Féléves rajz konzultációja
13.	December 01. (csütörtök): • szemelvények a középkor világi építészetéből	
14.	December 08.: Elmarad – Feldolgozási héten	December 05. 10⁰⁰-12⁰⁰: - <i>Féléves Rajz és Kompendiumok leadása</i>
PH.		December 16. 10⁰⁰-12⁰⁰: - <i>Féléves Rajz és Kompendiumok pótlása külön-eljárási díjjal</i>
<i>(vizsgaidőszak)</i> Vizsgák: 2022. december – 20, 21, 22 – 2023. január – 02,03,04,05,06, – 09,10,11,12, 13, – 16,17,18,19,20,		
Ajánlott irodalom: - Cs. Tompos-Zádor-Sódor: <i>Az építészet története – Középkor</i> Tankönyv Bp., 1969. - Guzsik Tamás: <i>A középkori építészet története</i> . Jegyzet Bp., 2001. (Internetes letölthető: http://www.eptortbme.hu/doc/kozepkor/pdf/kozepkor.pdf) - Guzsik Tamás: <i>Középkori építészet történeti ábranyag I-III.</i> Példatár Bp., 1997.		

Rövid tárgyleírás:

Előadások

Az európai építészet történetének három jól elhatárolható periódusával foglalkozik a tárgy elméleti része: a keresztény kelet (ókeresztény és bizánci), a romanika (népvándorlás kora és romanika), valamint a gótika építészetével. Azokkal a korszakokkal, melyeket a kialakuló keresztény kultúra határoz meg döntően, minden más befolyásoló tényezőnél elsőprőbb jelentőséggel. Ezért –egyfelől- a törzsanyag a szakrális építészet emlékeiből kerül ki elsősorban, másfelől, a korszak belenyúlik az elején az ókor építészetébe (3-5. sz.), a végén az újkor történeti határain túlra (15-16. sz.). Területi szempontból a bemutatás kiterjed kezdetben a Késő-Római Birodalom itáliai és keleti provinciáira, majd a bizánci birodalomra és hatásterületére: a Kaukázus-vidéktől a brit szigetekig. Valamint a nyugati kereszténység feléledése után a figyelem középpontjába a közép és nyugat-európai területek építészete kerül. Az első periódus tárgyalása az egész félév megalapozását jelenti, ahol megszületnek azok az épület-alaptípusok, melyek változását a félév során végigkövethetjük. A tárgy központi célja -az építészeti általános műveltség megszerzésén túl- ezen változások okaira rámutatni, és az építészeti forma valamint az azt meghatározó tényezők közötti összefüggéseket feltárni. Különös jelentőséggel bír ezen belül a térlefedő szerkezetek fejlődése, a boltozatok elemzése, mely a többi építésztörténeti tárgyhoz képest ebben a félévben nagyobb hangsúllyal szerepel. Az elméleti rész számonkérése szóbeli vizsgán történik.

Gyakorlatok

- A féléves rajzfeladat egy kiválasztott középkori épület feldolgozása szabad kompozícióban 1-2 db A/3-as rajzkartonon. A feldolgozásnak tartalmaznia kell legalább három ábrát: műszaki ábrázolásokat (alaprajzok, metszetek – tetszőleges léptékben), továbbá térbeli rajzokat, részletrajzokat (nyílásformák, fejezetek, profilok, stb) tetszőleges technikával. Lehetséges az épület virtuális modellezése is. A feladatokat a gyakorlatvezetőkkel egyeztetve kell kiválasztani. Indulásnak letölthetőek a Moodle-ból az alábbi helyről: (<https://edu.epitesz.bme.hu/course/view.php?id=67¬ifveditingon=1>). A feladat célja az épület mind jobb megismerése és bemutatása (fejezetek, profilok, falszövet, mérművek...) az ábrázolás léptékének megfelelő részletességgel. A feldolgozás módja két féle lehet:
 - Szerkesztett ceruzás vonalrajz (esetleg szabadkézzel áthúzva); szabadon választható a formák térbeliségének plasztikai modellálása (tónusozás, aquarelle...).
 - Számítógépes térbeli modell fotói szabad kompozícióban
- Kompendiumok a gyakorlati órákon feldolgozott 12 db boltozat ábrázolása szabadkézzel. Elkészítendő a boltozatok alaprajza, kétirányú metszete és térbeli rajza. A boltozatokat elvi felületként kell ábrázolni (szerkezeti vastagság nélkül), de a metszett és nézet vonalak, valamint a nem-látható élek feltüntetésével.